

Pećine kod mjesta Vrana nedaleko Biograda na moru

Tolić Ljubomir, Zagreb

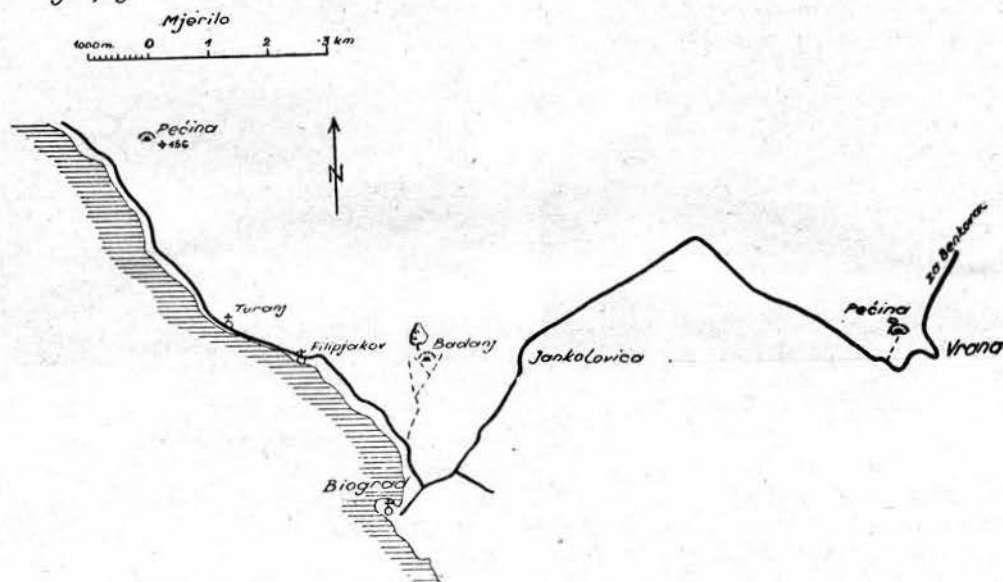
Geografski položaj

Kod mjesta Vrana nedaleko Biograda na moru u Dalmaciji nalazi se špilja zvana Pećina. Nadmorska visina Pećine je oko 80 m. Do same pećine se dođe, ako se od Pelicarićeva Hana u Vrani, ispred kojeg se nalazi javna česma, uputimo prema sjeveru preko

OPIS PEĆINE

Sjeverozapadni i ujedno glavni ulaz je pristupačniji, dok je južni ulaz samo otvor visine od oko 1.20 m, a širine 2 metra. Ulazeći sa sjeverozapadne strane u Pećinu prvo idemo oko 4 m ravnim terenom prema jugoistoku. Tada se prilaz postepeno spušta oko 6 m i

Položaj špilja u okolici Biograda n/m

ruševina starog vranskog grada. Nakon 10 minuta hoda, kada pređemo stari grad, opazićemo malu dolinu, a na kraju te doline vidi se južni otvor Pećine. Iz tog otvora izlazi potok Pećina, koji teče prema jugu.

Pristup u Pećinu je jednostavan ili sa sjeverozapada ili sa juga, jer okolo nema šikarja, već je golo kamenje.

nakon toga stupamo na dno Pećine. Ulaz je u početku širok oko 2 m, a zatim se prema unutrašnjosti postepeno širi. Dno Pećine se proteže u smjeru sjeverozapad-jugoistok, dugo je oko 10 m, a širina mu iznosi oko 8 m. Visina od dna do vrha otvora iznosi oko 15 m.

Dno Pećine pokriveno je kršjem vapnenca, kojeg je voda nanijela.

Kod sjeverozapadnog ulaza u Pećinu vidimo, prije nego se spustimo na dno, s lijeve strane otvor iz koga izvire potok Pećina. Za vrijeme kišne perio-

Ulaz u pećinu kod Vrane.
Foto: Lj. Tolić

de, izvor potoka Pećine je snažan i može ispuniti čitav otvor kroz koji protječe. Sa sjeveroistočne strane Pećine pri dodiru stijene i tla još izvire brojni pištavci, koji kroz kršje teku prema jugu i sastaju se sa glavnim potokom Pećine.

Voda iz ovih izvora je bistra. Količina protjecanja vode kod najvišeg vodostaja iznosi oko 40 litara u sekundi, dok ljeti padne na 2—3 litre. Gledajući u otvor izvora potoka Pećine, ljeti za niska vodostaja, može se vidjeti, da se otvor iz kojeg izvire voda produžuje. Vjerujem, da bi se u unutrašnjosti mo-

glo naći veće prostore, pa možda i koja dvorana. U proljeće za visoka vodostaja nisam mogao unutra, ali za vrijeme ljeta, kada je voda niska, sa potreb-

Otvor pećine kroz koji protječe potok »Pećina«

nim alatom i priborom, osobito gumenim čizmama, moglo bi se prodrijeti unutra.

Jedan mali pištavac na istočnom dijelu ove Pećine je iskorišten za vodovod mjesta Vrana.

U svrhu utvrđivanja kvalitete vode, uzeo sam uzorak vode iz izvora. Analizu vode izvršio je sanitarno-tehnički laboratorij Centralnog higijenskog zavoda u Zagrebu. Rezultati analize su slijedeći: »uzorak vode nosi pozitivan Colititar u 10 cm³, zatim 20 klica, koje rastu na agaru kod 37°C 1 cm³. Voda ne nosi boje, nosi 5° muteži. Mi-

kroslika muteži pokazuje mineralni mulj i veći broj protozoa. Voda nosi 0,10 mg/lit. amonijaka».

Iz analize se vidi, da ova voda sadrži štetnu primjesu amonijaka, a kojeg prema propisima Komiteta za zaštitu Narodnog zdravlja, u knjizi »Higijena građ. objekata«, strana 352, Zagreb 1949, ne bi smjelo biti u tolikoj količini.

Zbog dva otvora u unutrašnjosti Pećine nastaje promaja, pa je temperatura zraka nešto niža nego vani.

Kako sam već naprijed spomenuo, dno Pećine se sastoji od kršja vapnenca kroz koji protiče voda. Nisam vidio nikakvih tragova, koji bi govorili, da je pećina bila nastavana.

Danas se u Pećinu sklanjaju čobani za nevremena.

Summary

THE CAVE NEAR VRANA NOT FAR FROM BIOGRAD NA MORU, by Lj. Tolić, the author in this article describe the cave called »Pećina«.

Istraživanje pretpećinskog terena Vindije

Stjepan Vuković, Varaždin

Istraživanje prehistorijskog nalazišta u pećini Vindiji u godini 1953., bijaše planski nastavak dvadeset i četiri godišnjeg sistematskog rada na tom važnom i zanimljivom nalazištu. Glavno mjesto na kojem su se obavljali radovi, bio je pretpećinski teren, gdje se nastavilo istraživanjem na ogromnom profilu visokom osam i po metara, koji je nastao pri ranijim radovima, u toku posljednjih godina. Uložene žrtve bile su naplaćene vrijednim arheološkim i paleontološkim materijalom, kao i mnogim dragocjenim naučnim podacima. Prema postavljenom planu nastavilo se i u ovoj godini prodiranjem kroz slojeve pretpećinskog terena, prema ulazu i unutrašnjosti pećine. U tu svrhu bila je produžena glavna duljinska os pećine i pomoću viska točno određeni kvadrati lijevo i desno od produžene osi. Po izvršenim mjerenjima i pripremama u vezi sa našim programom rada i programom istraživanja za tu godinu, započelo se radom. Osim čišćenja terena od zarušene zemlje, pristupilo se

razbijanju i odstranjivanju ogromnih kamenih blokova, koji su ugrožavali živote članova radne ekipe i činili zapreku daljnjim radovima i istraživanju. Treba spomenuti, da se prodiranjem u dublje slojeve, količina urušenog kamenja i blokova sve više povećavala. Prodiranjem u dubinu IX, X. i XI. sloja kamenje je gotovo ispunilo cijeli radni prostor.

Ogromni pločasti kameni blokovi, koji su tu ležali, iako 8 metara daleko ispred ulaza pećine, pokazuju da je strop pećine bio nekoć više izbočen nego li danas, ali se kasnijim urušavanjima sve više skraćivao i konačno poprimio svoj današnji oblik i dimenzije. Ovdje je važno ustanoviti, da usprkos povremenog urušavanja stropa na ulazu pećine, ipak nije došlo do prekida nastavanja čovjeka u pećini, što jasno dokazuju predmeti nađeni unutar slojeva pretpećinskog i pećinskog prostora.

Prodiranjem kroz pretpećinski prostor u toku posljednjih godina, uključivši ovamo i radove u godini 1953., bio je iskopan uski i dugi usjek uz